

**NY VEDTÆGT
– NYT NAVN
– NYT DESIGN**

**TILLID TIL LEVERING AF ENERGI
– WORLD ACCREDITATION DAY BLIVER FEJRET DEN 9. JUNI 2014**

SEKTORUDVALGET PÅ SUNDHEDSOMRÅDET OPHØRER

INDHOLD

- 2 Ny vedtægt - nyt navn – nyt design
- 3 EA generalforsamlingen
- 4 Hvad skal være DANAKs 2020-mål?
- 5 De internationale akkrediteringsorganisationers strategi
- 6-7 DANAKs politik for adgang til aktindsigt
- 8-9 Tillid til levering af energi
- 10 En smidig akkrediteringsproces
- 11 Sektorudvalget på sundhedsområdet opfører
- 12 Det første mikrobiologiske laboratorium akkrediteret i henhold til DS/EN ISO 15189
- 12 Markbesøg ved akkreditering til certificering og verifikation
- 13 Revision af ISO 17025:2005
- 14 Akkrediteringsmeddelelser for laboratorier
- 14 Kurser
- 15 Ny lovgivning
- 15 Nye akkrediteringer/godkendelser
- 15-16 Nye eller reviderede dokumenter

DANAK

Den Danske Akkrediteringsfond
Dyregårdsvej 5B
2740 Skovlunde
Tlf.: 7733 9500
Fax: 7733 9501
www.danak.dk
danak@danak.dk

DANAK tilbyder akkreditering til virksomheder, der ønsker national og international anerkendelse af deres prøvnings- og kalibreringsydelse samt certificeringsaktiviteter og inspektion.

DANAK-NYT
Udgiver: DANAK

Ansvarshavende:
Jesper Høj, DANAK

Redaktion:
Erik Bruun Lorentzen, Anne Lumholdt, DANAK

Design og teknisk produktion:
Jon Kabell ApS

Oplag: 1.500

Yderligere eksemplarer af DANAK-NYT kan rekvireres hos Anne Lumholdt, alu@danak.dk, tlf. 7733 9574 eller printes fra www.danak.dk.

NY VEDTÆGT - NYT NAVN – NYT DESIGN

Jesper Høj, jh@danak.dk, tlf. 77 33 95 33

DANAK skifter navn, altså ikke DANAK-navnet men vores officielle navn. Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond ændres til DANAK Den Danske Akkrediteringsfond.

Baggrunden er, at opgaven med administration af myndighedsopgaverne på metrologiområdet, der blev udskilt fra Erhvervs- og Byggestyrelsen sammen med akkreditering ved fondens dannelse, senere er blevet overdraget til Sikkerhedsstyrelsen. Derfor har fonden ikke længere opgaver på metrologiområdet. Samtidig vil vi gerne have vores daglige navn DANAK bedre afspejlet i det officielle navn.

Fonden har beholdt det gamle navn som binavn, så alle henvisninger til Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond i f.eks. love og bekendtgørelser er fortsat valide. Og selvfølgelig ændrer vi ikke på akkrediteringsmærkerne, som de akkrediterede virksomheder bruger.

Navneskiftet kommer nu, fordi vi af andre årsager skulle ændre vedtægterne. Bestyrelsen har fundet udpegningsreglerne u hensigtsmæssige og har derfor ønsket dem ændret. Når et bestyrelsesmedlem forlod bestyrelsen i utide, angav de tidligere vedtægter, at der skulle udpeges et nyt medlem for den resterende udpegningsperiode. Det nye medlem skulle derfor indimellem udpeges for en meget kort periode. Dette er ændret, sådan at alle bestyrelsesmedlemmer bliver udpeget for en hel periode, med mulighed for genudpegnings for endnu en periode. Udpegningsperioderne er normalt 3 år og besluttes af bestyrelsen.

Selvom fonden ikke har opgaver på metrologiområdet, finder vi, at sammenhængen mellem metrologi og akkreditering er så vigtig, at vi har fastholdt, at metrologiområdet udpeger et bestyrelsesmedlem. Det er nu DANIAmet der, som paraplyorganisation på metrologiområdet, er udpegningsberettiget.

Nyt design med fokus på enkelhed

I forbindelse med navneskiftet bliver det grafiske design på brevpapir, visitkort, kuverter, hjemmeside og DANAKNyt fornyet. Kunderne vil fremover opleve et designmæssigt mere afdæmpet DANAK. Den nye designlinje har fokus på at sikre, at tekst og indhold får maksimal opmærksomhed. Tre toner af grå suppleret med enkelte kontrastfarver, oftest DANAKs røde.

Overskrifter i DANAKNyt og på hjemmesiden vil fremover blive skrevet med en kompakt, solid, mørkegrå grotesk-skrift (grotesk betyder at den er uden "fødder"), mens brødteksterne fortsat vil være skrevet med en let og enkel typografi.

Billedsproget centrerer omkring enkle motiver med en begrænset farvepalet. Det samlede udtryk vil være enkelt, seriøst og let tilgængeligt for modtageren.

EA GENERALFORSAMLINGEN

Vagn Andersen, va@danak.dk, tlf. 77 33 95 36

I efteråret 2013 var der generalforsamling i de tre samarbejdsorganisationer European cooperation for Accreditation (EA), International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC) og International Accreditation Forum (IAF). Generalforsamlingerne fandt sted i Oslo, og vi bringer her et overblik over de beslutninger, der blev taget.

EA

Generalforsamlingen, der fandt sted i november, godkendte, at EA søger om godkendelse under IAF MLA'en (Multi Lateral Agreement) for akkreditering af personer efter ISO/IEC 17024. Når den igangværende IAF peer evaluering af EA er afsluttet, vil de virksomheder, som DANAK har akkrediteret til personcertificering, blive omfattet af IAFs globale aftale om gensidig anerkendelse af personcertificeringscertifikater.

Det blev endvidere godkendt, at EA også søger om IAF MLA-anerkendelse af nye sub-scopes under certificering af ledelsessystemer baseret på ISO/IEC 17021. Det drejer sig om fødevarer sikkerhed baseret på ISO 22000, IT-sikkerhed certificeret efter ISO 27001 og medicinsk udstyr certificeret efter ISO 13485. Når IAFs evaluering af EA er afsluttet, og de nye sub-scopes er omfattet af den globale IAF MLA-aftale, vil DANAK orientere de relevante kunder.

EA-medlemmerne har endeligt godkendt revisionen af EA-1/06, som er det EA-dokument, der beskriver formålet med EA MLA – den europæiske aftale om gensidig anerkendelse af rapporter og certifikater udstedt af akkrediterede virksomheder. Hidtil har formålet været defineret som "ligeværdighed mellem akkrediteringssystemerne" og "pålidelighed af de rapporter og certifikater, som de akkrediterede virksomheder udsteder". Formålet med MLA'en er nu fastlagt til at "skabe tillid hos alle interesserede parter

til rapporter og certifikater udstedt af akkrediterede virksomheder". Den ændrede formulering indebærer, at fokus nu er rettet mod markedet, og akkrediteringsorganerne skal have som målsætning, at markedet har tillid til de ydelser, de akkrediterede virksomheder udbyder.

ILAC

Generalforsamlingen i oktober 2013 godkendte, at ILAC skal forny registreringen af ILAC MRA-mærket, der fra april 2014 har været registreret som et varemærke i 10 år. Registrering af ILAC-mærket er en omfattende proces, og samtidig vil den nye registrering også indebære, at mærket kan benyttes af akkrediterede inspektionsvirksomheder. Den nuværende registrering af ILAC mærket omfatter nemlig ikke inspektionsaktiviteter, og selv om ILAC-aftalen i 2012 blev udvidet til også at omfatte inspektion baseret på ISO/IEC 17020, har de akkrediterede inspektionsvirksomheder hidtil ikke kunnet benytte ILAC MRA-mærket (i kombination med DANAK-mærket) på inspektionsrapporter.

Når registreringen af ILAC-mærket er blevet fornyet, vil DANAK orientere de akkrediterede inspektionsvirksomheder om, hvordan de får adgang til at anvende ILAC + DANAK-mærket på deres inspektionsrapporter.

ILAC generalforsamlingen besluttede at gennemføre en afstemning blandt medlemmerne om revision af laboratoriestandarden ISO/IEC 17025. Afstemningen blev gennemført i februar måned 2014 og viste stor tilslutning til, at standarden bør revideres. Derfor vil ILAC anbefale medlemmerne og ISO/CASCO, at ISO/IEC 17025 bliver revideret.

IAF

Generalforsamlingen i oktober 2013 godkendte overgangsordninger for en række

reviderede standarder, som er grundlaget for akkreditering af certificeringsorganer. Det drejer sig om:

- ISO/IEC 17021-3:2013 (kompetencekrav for auditering og certificering af kvalitetsledelsessystemer) med en toårig overgangsperiode
- ISO/IEC 27001:2013 (informationsteknologi – sikkerhedsteknikker – krav til informationsikkerhed i ledelsessystemer) med en toårig overgangsperiode, dog skal alle nye certificeringer følge den seneste version af standarden et år efter offentliggørelsen af standarden, samt:
- ISO/TS 22003:2013 (ledelsessystemer for fødevarer sikkerhed – krav til organer der foretager audit og certificering af ledelsessystemer for fødevarer sikkerhed) med en treårig overgangsordning fra udgivelsesdagen.

Desuden blev en række nye aktiviteter godkendt under IAF MLA'en. Global GAP (Good Agricultural Practice) blev godkendt som et scheme for produktcertificering, og følgende standarder blev godkendt som sub-scopes for certificering af ledelsessystemer: Fødevarer sikkerhed baseret på ISO 22000, IT-sikkerhed baseret på ISO 27001 og medicinsk udstyr baseret på ISO 13485.

Endelig var der en længere drøftelse af et oplæg til ny strategi for IAF, som skal være færdig til vedtagelse i 2014. Oplægget er bl.a. baseret på input fra medlemmerne, og nogle af de væsentlige spørgsmål er, hvordan nye aktiviteter hurtigere kan blive omfattet af MLA'en (peer evaluering og beslutning om godkendelse af nye aktiviteter under MLA'en er tidskrævende) samt hvordan myndighedernes tillid til MLA'en kan øges.

HVAD SKAL VÆRE DANAKs 2020-MÅL?

Jesper Høy, jh@danak.dk, tlf. 77 33 95 33

DANAKs nuværende strategi 2010-2014 udløber, og arbejdet med en ny strategi for perioden 2015-2020 er i gang.

Oplæg til mission og vision, og hvilke emner strategien skal arbejde med, er blevet drøftet på møder med DANAKs medarbejdere og i DANAKs bestyrelse og sektorudvalg. Dette er fortsat et oplæg, og vi håber på input til strategiarbejdet, så vores strategi bliver bredt forankret hos interessenterne.

Input kan sendes til direktør Jesper Høy, jh@danak.dk eller afleveres på DANAKs akkrediteringsdag, der finder sted den 12. juni 2014. Strategien vil yderligere blive behandlet i sektorudvalgene og med Sikkerhedsstyrelsen, og den skal derefter godkendes af bestyrelsen.

Mission og Vision

Den nuværende mission er: DANAK sikrer troværdig dokumentation gennem akkreditering. Visionen er: DANAK vil udbrede markedets kendskab til akkreditering og være en troværdig samarbejdspartner.

Det er tanken, at den nye strategi skal tage udgangspunkt i den gældende mission, men at visionen bliver drejet, så den er i bedre overensstemmelse med den internationale udvikling. En ny version kan være "at øge værdien af akkrediterede ydelser".

Akkreditering skal have værdi både for den akkrediterede virksomhed, modtagerne og brugerne af de varer eller ydelser der er prøvet, inspiceret eller certificeret og de myndigheder, der bruger akkreditering i regelhåndhævelsen.

Flere analyser og rapporter peger på, at effektive akkrediterede ydelser kan øge samfundets velfærd relateret til sikkerhed, sundhed og miljø samt øge Danmarks konkurrenceevne.

Værdien af de akkrediterede ydelser hænger sammen med:

- At de akkrediterede virksomheder er kompetente
- At brugerne har tillid til de akkrediterede ydelser
- At de akkrediterede ydelser tilfredsstillere og bruges forventninger og behov
- At akkrediterede ydelser accepteres såvel nationalt som internationalt, så der ikke skal udføres dobbeltbedømmelse af de akkrediterede virksomheder eller dobbeltkontrol af varer eller ydelser

Emner til strategi

Fremme værdien af akkreditering for samfundet

Fokusere på rådgivning af myndigheder og andre, der anvender akkreditering som grundlag for regulering eller disponering. Samarbejde og have proaktiv kontakt om, hvor effekten af akkreditering kan udnyttes eller øges.

Styrke vurderingen af akkrediterbarheden af nye ordninger efterspurgt af myndigheder, brancher eller af andre aktører på markedet.

Styrke værdien af akkrediterede ydelser for brugerne og rekvirenterne af akkrediterede ydelser.

Udbygge samarbejdet med kunder og kundegrupper om såvel nye som etablerede ordninger, og initiere et konstruktivt samarbejde mellem de akkrediterede virksomheder, DANAK, myndigheder og andre brugere af akkrediterede ydelser.

Fremme værdien af akkreditering for de akkrediterede virksomheder

Arbejde for en øget kundetilfredshed med de forpligtigelser, som et monopol giver og med et fast blik på vores mission, og på sikring af troværdigheden overfor alle interessenter.

Stille overskuelige og informative oplysninger til rådighed for brugere af akkrediterede ydelser om akkreditering generelt og om udstedte akkrediteringer.

Informere de akkrediterede virksomheder om sagsbehandlingen på en overskuelig og effektiv måde.

Internationalt samarbejde

Sikre det danske akkrediteringssystemets omdømme og den fortsatte anerkendelse af alle ydelser.

Bidrage aktivt til de internationale akkrediteringsorganisationers udvikling og troværdighed.

Arbejde for en øget harmonisering for at fjerne handelshindringer og sikre lige konkurrence for både brugere og udbydere af akkrediterede ydelser.

Udvikling og forankring af effektive akkrediteringsprocesser

Gennemgå vores akkrediteringsprocesser med henblik på at sikre at de understøtter vores mission og vision.

Analysere tilsynsmodel med hovedvægt på sikring af kvalitet og effekt af akkrediterede ydelser.

Hos WTO er der øget interesse for at henvise til de globale MLA aftaler

DE INTERNATIONALE AKKREDITERINGS-ORGANISATIONERS STRATEGI

Jesper Høj, jh@danak.dk, tlf. 77 33 95 33

I de seneste 5 år er tilliden til akkreditering blevet styrket.

I Europa er forordning 765 blevet implementeret, og akkreditering anvendes nu i vid udstrækning i de fleste EU lande som grundlag for udpegning af notificerede organer. Desuden er en række nye områder blevet omfattet af EU-lovgivning om brug af akkreditering, f.eks. akkreditering af GHG-verifikatorer (Green House Gasses).

På globalt plan er brugen af akkreditering ligeledes blevet styrket, og bl.a. verdenshandelsorganisationen WTO og amerikanske myndigheder har vist øget interesse for at henvise til de globale MLA-aftaler, når der bliver stillet krav om bedømmelse af laboratorier, certificerings- eller inspektionsorganers kompetencer i forbindelse med lovgivning eller handelsaftaler.

Den forstærkede tillid til akkreditering medfører, at både akkrediteringsorganerne, den europæiske akkrediteringssammenslutning (EA) og det globale akkrediteringssystem (ILAC og IAF) skal fokusere deres indsats på at sikre, at de akkrediterede virksomheder leverer de ydelser, som markedet efterspørger, samt at ydelserne har den kvalitet, som markedet forventer.

I forbindelse med revision af EA-1/06 (EA Multilateral Agreement - Criteria for signing - Policy and procedures for development) har EA vedtaget, at formålet med EA MLA'en er: "to provide confidence to all interested parties in conformity assessment results (e.g.

reports and certificates) provided by CABS accredited by EA MLA signatories". Formålet er ændret fra at skabe tillid mellem de nationale akkrediteringsorganer og de ydelser, som deres akkrediterede virksomheder udbyder, til at fokusere på slutbrugerne (dvs. aktørerne på markedet, for eksempel industrien og myndighederne).

ILAC og IAF er i færd med at revidere deres strategi for 2015-2020, og det forventes, at fokus i de reviderede strategier også vil være at sikre tilliden til ydelser fra akkrediterede virksomheder på det globale marked.

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 765/2008 af 9. juli 2008 om kravene til akkreditering og markedsovervågning i forbindelse med markedsføring af produkter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 339/93

DANAKs POLITIK FOR AD

Den nye offentlighedslov, der trådte i kraft den 1. januar 2014, gælder også for DANAKs akkrediteringsarbejde.

Jesper Høj, jh@danak.dk tlf. 77 33 95 33

Da DANAK også skal opfylde krav om fortrolighed, vil vi i samarbejde med Sikkerhedsstyrelsen udarbejde en politik for aktindsigt, der sikrer, at både kravene i offentlighedsloven og kravene ISO/IEC 17011 og i EU forordning 765/2008 er opfyldt.

Ved udarbejdelse af politikken tages der udgangspunkt i politikkerne fra akkrediteringsorganerne i de øvrige nordiske lande og deres fortolkning af de internationale krav til akkrediteringsorganer om fortrolighed. Alle de nordiske lande har lovgivning om offentlighed i forvaltningen, der er gældende for akkrediteringsorganerne.

Lov om offentlighed i forvaltningen

Loven finder anvendelse på al virksomhed, der udøves af selvejende institutioner, foreninger, fonde m.v. der er oprettet på privatretsligt grundlag, og som udøver offentlig virksomhed af mere omfattende karakter og er undergivet intensiv offentlig regulering, intensivt offentligt tilsyn og intensiv offentlig kontrol. Denne bestemmelse giver hjemmel til at DANAKs virksomhed omfattes af loven.

I henhold til § 30 i loven vil følgende være undtaget fra aktindsigt:

Retten til aktindsigt omfatter ikke oplysninger om enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold og tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold el.lign., for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningerne angår, at anmodningen ikke imødekommes.

Undtagelsesbestemmelsen indebærer, at offentligheden fremover vil have adgang til information om akkrediterede virksomheder og DANAKs sagsbehandling af ansøgninger samt tilsynet med de akkrediterede virksomheder.

Det vil alene være enkeltpersoners private forhold samt personers og virksomheders tekniske forhold, procedurer og drift- eller forretningsforhold af væsentlig betydning for virksomheden/personen, som vil være undtaget fra aktindsigt.

Som følge af at lov om offentlighed i forvaltningen gælder, vil lov om aktindsigt i miljøoplysninger også være gældende for DANAKs oplysninger om miljøforhold.

Krav til DANAK om fortrolighed

Som nationalt akkrediteringsorgan skal

DANAK opfylde kravene i ISO/IEC 17011: Overensstemmelsesvurdering – Generelle krav til akkrediteringsorganer, der akkrediterer virksomheder, som foretager overensstemmelsesvurdering. Standarden indeholder bestemmelser om, at kommunikation mv. mellem ansøgere eller akkrediterede virksomheder og DANAK, skal være omfattet af fortrolighed.

Kravet følger af afsnit 4.4 i ISO/IEC 17011, hvorefter akkrediteringsorganet skal have "adequate arrangements to safeguard the confidentiality of the information obtained in the process of its accreditation activities at all levels of the accreditation body". Videre hedder det i afsnit 4.4 "the NAB (altså DANAK) shall not disclose confidential information about a particular CAB outside the accreditation body without written consent of the CAB (altså kunden) except where the law requires such information to be disclosed without such consent".

Bestemmelserne i ISO/IEC 17011 er også medtaget i forordning 765/2008, hvori det af Artikel 8 (4) hedder, at "Det skal have passende procedurer til at garantere en fortrolig behandling af de modtagne oplysninger".

UDGANG TIL AKTINDSIGT

Kravene om fortrolighed i ISO/IEC 17011 og forordning 765/2008 er grunden til, at der i bekendtgørelse om udpegning af det nationale akkrediteringsorgan (1230 af 11/12/2009) er medtaget tavshedsbestemmelser, jf. § 4, hvor det hedder: "Alle, der medvirker ved eller er knyttet til behandlingen af akkrediteringssager, er forpligtet i henhold til straffelovens § 152 a til over for uvedkommende at hemmeligholde, hvad de gennem deltagelsen i sagsbehandlingen bliver vidende om".

DANAKs politik for aktindsigt

DANAK vil give aktindsigt i dokumenter udarbejdet i forbindelse med behandling af ansøgninger om akkreditering, opretholdelse og fornyelse af akkreditering, der vedrører:

- Indstillingsnotat om akkreditering
- Afgørelse om akkreditering til virksomheden
- Akkrediteringsdokument til virksomheden

Eventuelle oplysninger i de tre typer af dokumenter, som refererer til virksomhedens politikker, procedurer og arbejdsdokumenter, vil der ikke blive givet aktindsigt i, da disse oplysninger som udgangspunkt er af

væsentlig økonomisk betydning for virksomheden.

DANAK vil – efter en konkret vurdering – normalt ikke give aktindsigt i:

- Alle oplysninger vedrørende kunders kunder
- Dokumenter fra kunder vedrørende ansøgning om akkreditering, udvidelse af akkreditering og vedligeholdelse af akkreditering. Disse oplysninger er som udgangspunkt af væsentlig økonomisk betydning for virksomheden, fordi de indeholder de politikker, procedurer og arbejdsdokumenter, som er grundlaget for virksomhedens akkrediterede ydelser
- DANAK rapporter vedrørende:
  - Gennemgang af ansøgning om akkreditering
  - Akkrediterings- eller tilsynsbesøg hos virksomheder
  - Behandling og lukning af eventuelle afvigelser fra dokumentgennemgang eller akkrediterings/tilsynsbesøg

Denne politik for aktindsigt er baseret på den foreslåede fortolkning af offentlighedsloven § 30 om undtagelse fra aktindsigt. Det vil sige, at DANAK på forespørgsler om aktindsigt vil

udlevere dokumenter vedrørende indstillinger og afgørelse om akkreditering, opretholdelse og fornyelse af akkreditering og akkrediteringsdokument samt kommunikationen med virksomheden herom.

Undtaget fra aktindsigt vil være de dokumenter, som DANAK modtager fra ansøgere og akkrediterede virksomheder samt dokumenter udarbejdet af DANAK i forbindelse med behandling af ansøgninger og opretholdelse af akkreditering, hvor der refereres til virksomhedens politikker, procedurer og arbejdsdokumenter.

DANAK vil, før der gives aktindsigt i en akkrediteringssag, høre den akkrediterede for at sikre, at der ikke gives aktindsigt i oplysninger, der bør være undtaget.

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 765/2008 af 9. juli 2008 om kravene til akkreditering og markedsovervågning i forbindelse med markedsføring af produkter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 339/93

FREMSTILLING

VINDMÅLING, NDT PRØVNING AF VINDMØLLETÅRNE OG VINGER, PRØVNING AF VINGER MÅLING AF ELKVALITET, MÅLING AF STØJ

PRØVNING AF RØR, MEKANISK PRØVNING AF SVEJSNINGER, NDT PRØVNING AF SVEJSNINGER, CERTIFICERING AF SVEJSERE, INSPEKTION AF TRYKBÆRENDE UDSTYR
CO₂ VERIFIKATION

DISTRIBUTION

SVEJSEKONTROL AF RØR, MÅLING AF TRYK, TEMPERATUR, KALIBRERING AF UDSTYR TIL BEREKNING OG MÅLING AF BRÆNDVÆRDI
KALIBRERING AF OLIE- OG BENZINSTANDERE

TILLID TIL LEVERING

Erik Bruun Lorentzen, eb@danak.dk, tlf. 77 33 95 62

World Accreditation Day bliver fejret den 9. juni 2014. I år bliver der fokuseret på den rolle, akkreditering spiller for tilliden til levering af energi, dvs. hele kæden fra udvinding, transmission, produktion, distribution og opbevaring til forbrug og til sidst udledning som affaldsprodukt.

Betydningen af energiforsyningen er indlysende for vores daglige opgaver og aktiviteter.

Samfundet er vokset, og vi er alle stærkt afhængige af den sikkerhed, bekvemmelighed og luksus, som energien giver os. Antallet af husstande og virksomheder, der bruger energi fortsætter med at stige. Efterhånden som verden bliver mere industrialiseret og

befolkningstallet stiger, øges efterspørgslen efter forbrugsgoder tilsvarende.

Da efterspørgslen efter energi vokser, og tilgængeligheden af ressourcerne efterhånden begrænses, må metoder til at udnytte, lagre og fordele energi konstant forbedres. Der er enormt økonomisk og politisk pres på alle ansvarlige parter til at gennemføre disse metoder øjeblikkeligt. Det er i alles interesse at kontrollere, at disse metoder er sikre. Dette er blandt andet opnået ved at kræve akkreditering af laboratorier, inspektions- og certificeringsorganer.

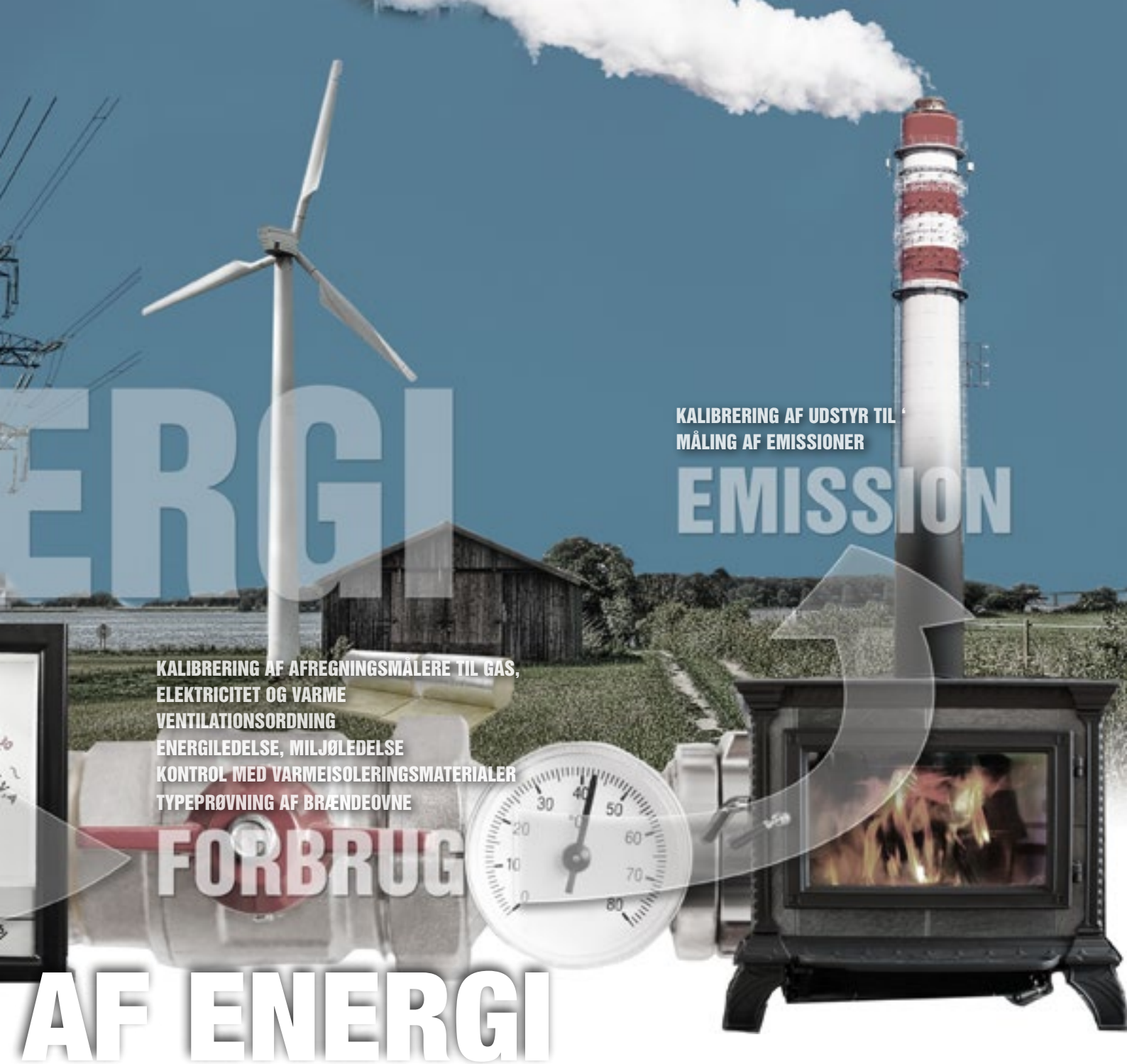
Laboratorier bliver brugt til at identificere ydeevne af det udstyr, der bliver anvendt i udnyt-

telse og overvågning af både traditionelle og vedvarende energikilder. Laboratorieundersøgelser bruges for eksempel til at kontrollere renheden og kvaliteten af brændstoffer. Prøvning er også vigtig i forbindelse med nye teknologier såsom tidevand og vind- eller solenergi.

Der bliver udført inspektioner på en række energirelaterede installationer fra kulfyrede kraftværker til vindmøleparker. Energileverandører er certificeret til at påvise, at deres processer og procedurer er passende, og til at erklære overensstemmelse med miljøkrav.

Certificering efter ISO 50001 kan hjælpe virksomheder med at forbedre deres energiud-

KALIBRERING AF UDSTYR TIL
MÅLING AF EMISSIONER

EMISSION

KALIBRERING AF AFREGNINGSMÅLERE TIL GAS,
ELEKTRICITET OG VARME
VENTILATIONSORDNING
ENERGILEDELSE, MILJØLEDELSE
KONTROL MED VARMEISOLERINGSMATERIALER
TYPEPRØVNING AF BRÆNDEOVNE

FORBRUG

AF ENERGI

nyttelse og identificere muligheder for reduktion af energiforbruget.

Akkreditering af laboratorier, inspektions- og certificeringsorganer giver sikkerhed for forbrugerne, erhvervslivet og myndighederne. Gennem lovgivning, kombineret med standardisering og akkreditering, er forbrugere og virksomheder sikre på, at de køber kvalitetsprodukter, som er sikre, kan anvendes til deres formål, og som opfylder målene for energieffektivitet.

Prøvning, kalibrering, inspektion, verifikation og certificering er med til at sikre, at metoder og aktiviteter, der bliver anvendt i forbindelse med energiforsyning er rigtige og forsvarlige. Akkreditering af de organisationer, der udfø-

rer disse opgaver, sikrer konsekvente og pålidelige metoder, til gavn for energiforsyningsbranchen, for forbrugerne og for miljøet.

Som underskrivere af ILAC og/eller IAF-aftalerne, anerkender akkrediteringsorganer hinanden. Laboratorier, kontrolorganer og certificeringsorganer, der opretholder akkreditering fra sådanne organer, drager hermed fordel af ensartede akkrediteringsprocesser.

Resultaterne af test, inspektioner og certificeringer skaber tillid til produkterne, når de transporteres mellem markeder, og det giver producenterne mulighed for kun at teste et produkt én gang, i stedet for flere gange. Det forenkler myndighedsgodkendelser, og gør

det lettere at flytte produkter på tværs af grænserne.

Handelsbarrierer bliver i sidste ende reduceret gennem disse ordninger, fordi der er skabt tillid til slutproduktet.

DANAK markerer dagen den 12. juni med afholdelse af den årlige akkrediteringsdag for laboratoriekunder på Hotel og Konferencenter Nyborg Strand.

En brochure om World Accreditation Day kan downloades fra ILACs og IAFs hjemmesider, og der er også produceret en kortfilm, der kan downloades på IAFs og ILAC Youtube kanal <http://www.youtube.com/user/IAFandILAC>.

EN SMIDIG AKKREDITERINGSPROCES

Et tæt samarbejde mellem DANAK og certificerings- og inspektionsorganer sikrer en smidig akkrediteringsproces

Rikke Dahl Nielsen rdn@danak.dk tlf. 77 33 95 22

Akkrediteringsprocessen kan virke både omstændelig og kostbar for certificerings- og inspektionsorganer. Der er en række internationale og danske krav, der skal efterleves, og processen henimod akkreditering kræver et grundigt og systematisk arbejde hos DANAKs assessorer – men i høj grad også hos certificerings- og inspektionsorganerne. Her følger nogle gode råd til, hvordan certificerings- og inspektionsorganer selv kan bidrage til at gøre akkrediteringsprocessen så smidig som mulig og dermed undgå unødige omkostnin-

ger. Både DANAK og certificerings- og inspektionsorganer har en fælles interesse i et stærkt og troværdigt akkrediteringssystem. En af forudsætningerne for at opretholde det solide akkrediteringssystem er blandt andet, at certificerings- og inspektionsorganerne har et gennemarbejdet, troværdigt og velfungerende kvalitetssystem.

De procestrin der er angivet med rød ramme i figuren, har ofte kritisk indflydelse på tidsforbrug og pris.

I akkrediteringsprocessen bedømmer DANAK virksomheden i forhold til de internationale og nationale krav, som skal være opfyldt, før en akkreditering kan udstedes.

Ansøgning

DANAK tilbyder et gratis informationsmøde inden ansøgning om akkreditering. Dialogen på et informationsmøde er åben og uforpligtende, og det er derfor en fordel, at man som kommende ansøger møder op med de personer, der vil blive direkte involveret i processen. Det kan være en repræsentant for ledelsen, den kvalitetsansvarlige samt øvrige personer, der f.eks. vil skulle forestå udarbejdelse af kvalitetssystem med videre.

Ud over at ansøger får en generel introduktion til akkreditering, giver informationsmødet DANAK mulighed for at tage stilling til, hvordan ansøgers ønsker kan imødekommes, og hvilke kralelementer der vil være gældende for den aktuelle type akkreditering.

Informationsmødet giver også en god mulighed for at afstemme de fælles forventninger og at få afklaret en række forhold, der ellers vil kunne være medvirkende til at forlænge akkrediteringsprocessen.

Vurdering af dokumentation og kompetencer

Det vil sikre en god start på sagsbehandlingen, at de bilag der bliver efterspurgt i ansøgningsblanketten, er vedlagt ansøgningen. Det gælder bl.a. kopi af ledelsessystem eller specifikation af adgang til et elektronisk system, dokumentation for kompetencer mm. Det er en forudsætning for en god og smidig sagsbehandling, at dokumentationen er gennemarbejdet og relevant. Forkert og mangelfuldt

materiale, der eventuelt skal revideres i flere omgange, medfører øget tidsforbrug hos DANAK og dermed højere omkostninger.

Kontorbesøg og markbesøg

I forbindelse med behandling af en ansøgning om akkreditering vil DANAK komme på besøg hos virksomheden, når det er vurderet, at kvalitetsdokumentationen er dækkende.

Ved akkreditering til certificering og inspektion vil besøget være opdelt i "kontorbesøg" og "markbesøg". Formålet med kontorbesøget er at afdække, om kvalitetssystemets procedurer er implementeret i virksomheden, og at alt personale er klar over deres roller og ansvar og føler sig hjemme i kvalitetssystemet. På kontorbesøget vil en vurdering af personalets kompetencer foregå ved gennemgang af dokumentationen. "Markbesøget" er en overvågning af den praktiske udførelse af en certificering eller en inspektion, hvor DANAK både vil fokusere på kompetencer hos auditorer og inspektører og på at certificerings- og inspektionsorganet bruger kvalitetssystemet på den til tænkte måde.

Afvigelsesbehandling

Hvis der bliver konstateret forhold på kontor- eller markbesøg, der ikke lever op til kravene i akkrediteringsgrundlaget, vil disse forhold blive rapporteret som afvigelser. Virksomheden skal besvare afvigelseerne ved at sende DANAK forslag til korrigerende handlinger.

Hvis besvarelserne ikke er gennemarbejdede og konkrete, kan afvigelsesbehandlingen blive langvarig. Derfor er det vigtigt, at der bliver sendt relevant og konkret dokumentation, der beskriver hvorfor afvigelsen er opstået, og hvordan forholdet vil blive afhjulpet. Og sidst men ikke mindst, hvilke korrigerende handlinger, der vil blive gennemført for at undgå, at afvigelserne vil kunne opstå igen.

Når dokumentationen er fyldestgørende, og det bliver vurderet, at de beskrevne korrigerende handlinger kan sikre, at forholdet ikke vil optræde igen, vil DANAK lukke afvigelseerne.

Ved det førstkommande ordinære kontorbesøg derefter, vil der blive fulgt op på, om det

AKKREDITERINGSPROCESSEN

SEKTORUDVALGET PÅ SUNDHEDSOMRÅDET OPHØRER

Erik Øhlenschlæger, eoe@danak.dk, tlf. 77 33 95 60

DANAK har traditionelt benyttet sig af sektorudvalg til rådgivning om akkrediteringsordningen. Det har været vigtigt for os at få tilbagemeldinger, kommentarer og spørgsmål fra forskellige interessenter på området, lige så vel som det har været vigtigt, at information fra DANAK er blevet udbredt den modsatte vej.

I efteråret 2013 blev behovet for sektorudvalget inden for sundhedsområdet gennemgået i samråd med formanden Steen Stender, efter at udvalget ikke havde været samlet i næsten tre år. Denne behovsanalyse blev allerede påbegyndt i 2012, og konklusionen var, at der ikke længere var behov for sektorudvalget i dets daværende form. Det blev derfor indstillet til DANAKS bestyrelse at nedlægge udvalget, hvilket blev besluttet i december 2013.

Sektorudvalget på sundhedsområdet, som blev nedsat i 2002, har haft overordentlig stor betydning for DANAK i forbindelse med introduktion og udbredelse af DS/EN ISO 15189 til akkreditering af medicinske undersøgelser i Danmark. På nuværende tidspunkt har DANAK akkrediteret 32 laboratorier inden for klinisk biokemi, genetik og mikrobiologi, og et yderligere antal laboratorier har ansøgt om akkreditering. Den overvejende aktivitet er fortsat på klinisk biokemi, men der kan ses en øget vækst i de øvrige områder, hvilket indikerer, at kendskab til laboratorieakkreditering nu er udbredt inden for de medicinske specialer.

I forbindelse med nedlæggelsen af sektorudvalget vil DANAK være opmærksom på at søge råd hos de enkelte videnskabelige sel-

skaber og at samarbejde om udviklingen af akkreditering af laboratorier i specifikke specialer på anden vis (DSKB, DEKS årsmøde mm.).

De årlige træningskurser for tekniske assessorer, som DANAK afholder for alle interessenter (Grundkursus i standarden DS/EN ISO 15189) er i øvrigt centrale for samarbejdet med den medicinske sektor. I 2012 holdt DANAK på opfordring også et grundkursus i ISO 15189 for hele det diagnostiske center på Aalborg Universitetshospital.

Desuden vil vi vedvarende udbygge akkrediteringsdagen som en platform, hvor de akkrediterede medicinske laboratorier kan drøfte forhold om akkrediteringsordningen med DANAK.

er lykkedes at gennemføre ændringerne, sådan at afvigelserne ikke bliver gentaget.

Udvidelse af en akkreditering

Ved ansøgning om udvidelse af en akkreditering er det fortsat helt afgørende for sagsbehandlingstiden og dermed omkostningerne, at ansøgningsmaterialet er gennemarbejdet, når DANAK modtager det.

DANAK skal have adgang til eventuelle ændringer i kvalitetssystemet, herunder nye procedurer og checklister samt dokumentation for personalets kompetencer til den eller de specifikke opgave(r), som ansøgningen omfatter.

Der vil kun blive gennemført kontorbesøg i forbindelse med en udvidelse, hvis udvidelsen medfører væsentlige og gennemgribende ændringer i virksomhedens organisation eller kvalitetssystem.

Markbesøg vil ofte blive gennemført i forbindelse med ansøgning om udvidelse af en eksisterende akkreditering, fordi den ansøgende virksomhed skal demonstrere sin kompetence inden for det ansøgte område.

Den smidige akkrediteringsproces

Det er ikke kun i ansøgningsprocessen, at certificerings- og inspektionsorganer kan bidrage til en hurtigere og smidigere sagsbehandling.

Jo mere gennemarbejdet kvalitetsdokumentationen er, herunder at der f.eks. medfølger en krydsreferenceliste, jo kortere tid behøver den ledende assessor at anvende på sagsbehandling.

Læs også vejledningen "Akkreditering af certificerings- verifikations- og inspektionsorganer" (Trin-for-trin) på DANAKS hjemmeside. Her bliver akkrediteringsprocessen gennemgået i detaljer.

DET FØRSTE MIKROBIOLOGISKE LABORATORIUM AKKREDITERET I HENHOLD TIL DS/EN ISO 15189

Henrik Lykkegaard Jørgensen hjl@danak.dk tlf.77 33 95 54

Den 2. april 2014 blev Klinisk Mikrobiologisk Afdeling på Odense Universitetshospital som det første danske mikrobiologiske laboratorium akkrediteret efter DS/EN ISO 15189. Akkrediteringen har nr. 1019.

Akkrediteringen omfatter klassiske dyrkninger af bakterier og vira, resistensbestemmelser samt påvisning af antistoffer ved anvendelse af immunologiske teknikker. Laboratoriet er

desuden akkrediteret til molekylærbioologiske metoder til identifikation af bakterier og vira.

De to første medicinske laboratorier akkrediteret i henhold til DS/EN ISO 15189:2013

Fra den 1. oktober 2013 har det været muligt at udføre bedømmelser af akkrediteringer efter den nye udgave af DS/EN ISO 15189:2013, Medicinske laboratorier – krav til kvalitet og kompetence.

De første medicinske laboratorier, som er bedømt i henhold til denne udgave, er i øvrigt to nye akkrediteringer: Klinisk Genetisk afdeling, Aarhus Universitetshospital (akkreditering nr. 1021) og Klinisk Biokemisk afdeling, Sygehus Vendsyssel (akkreditering nr. 1022). Begge laboratorier opnåede akkrediteringsstatus i april 2014.

MARKBESØG VED AKKREDITERING TIL CERTIFICERING OG VERIFIKATION

Allan Munck, amu@danak.dk, tlf. 77 33 95 45

For en del af de aktiviteter, som DANAK akkrediterer til, bliver de akkrediterede ydelser udført ved audit, verifikation eller anden bedømmelse ude hos de akkrediterede virksomheders kunder. Når DANAK overvåger disse bedømmelsesaktiviteter, der udføres af vores certificerings-, inspektions- eller verifikationskunder, bliver det i daglig tale kaldt for markbesøg.

Kravene til akkrediteringsorganer er beskrevet i DS/EN ISO/IEC 17011, og heri fremgår det, at der skal gennemføres overvågning. Krav og fortolkninger vedrørende omfanget af overvågning fremgår af dokumenter fra EA, IAF og EU-kommissionen. For at give et billede af, hvad DANAKs kunder kan forvente mht. omfanget af markbesøg, er der i første omgang udgivet en akkrediteringsmeddelelse

AMC 15 om markbesøg ved akkreditering til certificering af ledelsessystemer og personer samt til verifikation. Udkast til akkrediteringsmeddelelsen har været gennemgået med DANAKs sektorudvalg på de berørte områder.

Det forventes, at der senere vil blive udgivet tilsvarende akkrediteringsmeddelelser for certificering af produkter og for inspektion.

REVISION AF ISO 17025:2005

Erik Øhlenschläger, eoe@danak.dk tlf. 77 33 95 60

Det var ventet, at det i 2015 skulle afgøres, om "DS/EN ISO/IEC 17025:2005 Generelle krav til prøvnings- og kalibreringslaboratoriernes kompetence" skulle igennem den regelmæssige gennemgang (review). Denne gennemgang bliver jo udført hvert femte år med henblik på at afgøre, om en standard skal fortsætte uændret, revideres eller tilbagetrækkes. I 2010 blev det besluttet, at standarden ikke skulle revideres, og der har gennem tiden været mange holdninger til, om tidspunktet nu var modent til en revision. Dette får formentlig ikke stor indflydelse, da den sædvanlige proces er kortslettet, og alt tegner nu til, at arbejdet med revision af ISO 17025:2005 bliver indledt allerede i år, da et medlem af ISO har foreslået revisionen gennemført som "new work item".

I ILAC AIC (Accreditation Issues Committee) har arbejdsgruppen WG2 Calibration Issues netop gennemført en større undersøgelse af tilfredsheden med ISO 17025:2005 med henblik på, at akkrediteringsorganerne vil være klar med en holdning til revision i 2015. Dette arbejde er nu rettidigt tilendebragt og afspejler, at standarden, som den gamle "arbejdshest" ikke er så ringe endda. Ved diskussionen af resultaterne ved AIC's møde i Oslo i april 2014 blev mange forhold draget frem. Helt specifikt blev det klart meldt ud, at "udtalelser og fortolkninger", som svarer til faglig dømmekraft (professional judgement) i inspektionsstandard ISO 17020, ønskes bibeholdt. Dette er af stor betydning i Europa, hvor der fortsat er lande i det sydlige Europa og Østeuropa, som ikke tillader, at laboratorier kommer med udtalelser og fortolkninger.

Når man betragter tilbagemeldinger fra akkrediteringsorganerne, er det markant, at 30-50 % af svarene vedrørende krav til ledelse i kapitel 4 viser, at der ikke er behov for revision, mens kun 5-10 % af svarene viser, at der er stort behov for revision.

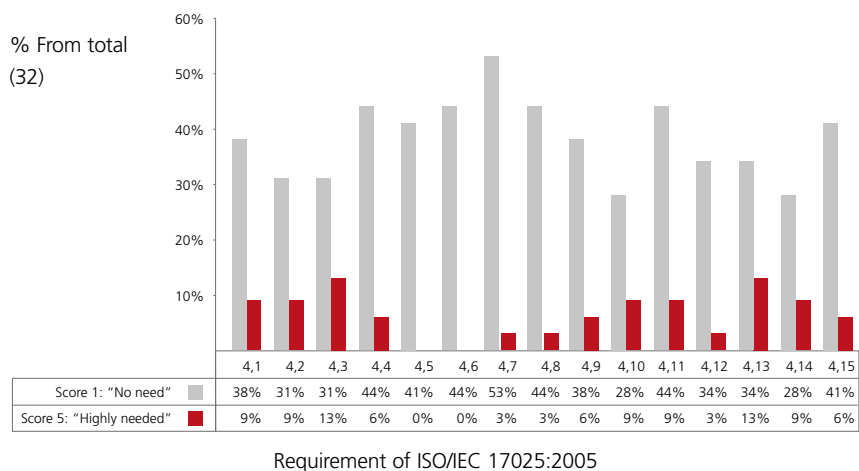
Hvad angår de tekniske krav i kapitel 5 er svarene mere differentierede, idet afsnittene om personale, lokaler, udstyr, prøvetagning, håndtering og kvalitetssikring er besvaret på linje med svarene til kapitel 4. Til gengæld svarer kun 20-25 %, at kravene til metoder (kap 5.4), sporbarhed (kap 5.6) og rapporte-

ring (kap 5.10) ikke behøver revision, mens et tilsvarende højere antal svarer, at der er stort behov for revision (15-20 %).

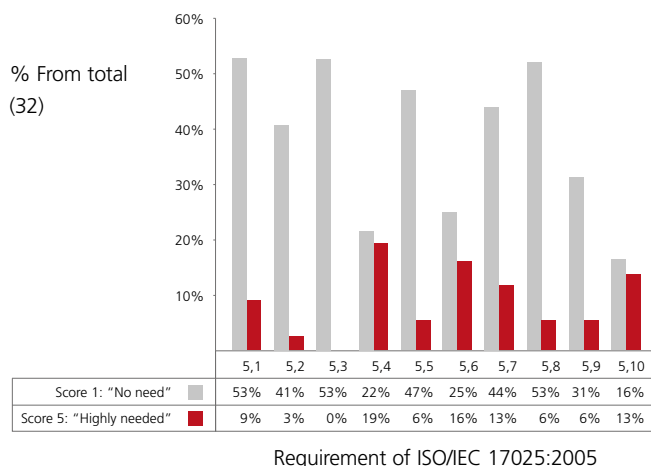
På nuværende tidspunkt er laboratorieorganisationerne under komiteen ILAC LC, derunder Eurolab, ved at starte på deres surveys, og det vil være interessant at se, om de akkrediterede laboratorier ser de samme behov for revision, som akkrediteringsorganerne. Generelt har begrundelsen for den udbredte skepsis til revisionen været baseret på, at "man ved, hvad man har, men ikke hvad man får". Der kan kun opfordres til at

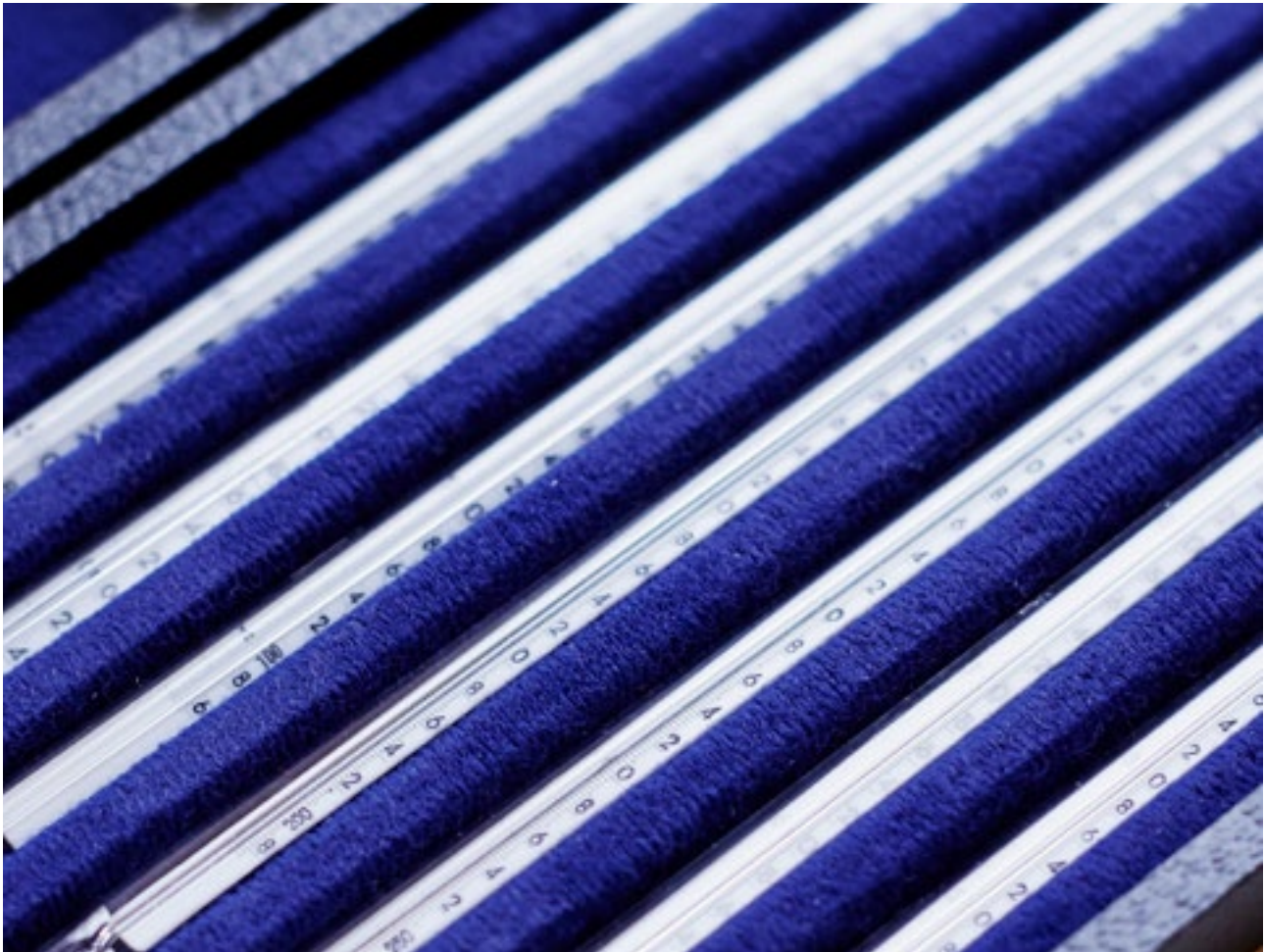
man overvejer, i hvilken retning man ønsker standarden skal udvikle sig, og at man for eksempel bakker op om komiteen i Dansk Standard, som arbejder med denne standard. Det gode i ISO 17025 bør absolut bevares, så denne standard fortsat kan understøtte målinger i stort set alle naturvidenskabelige discipliner inden for prøvning og kalibrering fra nanoteknologi til vindmøllevinger, og fra vandmiljø til fødevarer.

Comparison for extreme scores for management requirements

Comparison for extreme scores for technical requirements

AKKREDITERINGSMEDDELELSER FOR LABORATORIER

Erik Øhlenschläger, eo@danak.dk tlf. 77 33 95 60

DANAK har ultimo 2013 udgivet to AML'er, som handler om de højeste niveauer inden for kalibrering. AML 20 er udarbejdet af Daniamet og DANAK i fællesskab med det formål at redegøre for, hvordan akkreditering af danske metrologiinstitutter skal udføres. AML 21 henvender sig til de kalibreringslaboratorier, som leverer kalibreringsydelser på linje med metrologiinstitutterne uden at være metrologiinstitutter.

På akkrediteringsdagen i 2013 blev bedømmelse af elektroniske ledelsessystemer diskuteret. På basis af denne diskussion har DANAK udarbejdet AML 22 vedrørende indsendelse af elektroniske ledelsessystemer. På DANAKS hjemmeside under punktet "Extranet" findes der en template til en brugervejledning for assessorer, som skal bruge laboratoriets elektroniske ledelsessystem. Det er håbet, at dette kan lette arbejdet med laboratoriernes

elektroniske systemer og derigennem sikre en mere smidig og effektiv bedømmelse.

Endelig har DANAK genoplivet den gamle retningslinje RL 4 om "bagsidetekster" i en moderne version, AML 23, som vedrører henvisning til akkreditering og angivelse af sporbarhed. Den indeholder forslag til henvisning til akkreditering, som laboratorierne kan benytte i informationsmateriale samt rapporter og certifikater.

KURSER

Dato	Titel	Tilmeldingsfrist
18.-20. juni	Grundkursus i DS/EN ISO 15189:2013 Medicinske laboratorier - Krav til kvalitet og kompetence	Kontakt DANAK
3.-5. december	Grundkursus i DS/EN ISO/IEC 17025:2005 Generelle krav til prøvnings- og kalibreringslaboratoriers kompetence	3. oktober
12. juni	DANAKs årlige akkrediteringsdag for laboratoriekunder	Kontakt DANAK

NY LOVGIVNING, HVOR AKKREDITERING ANVENDES

Nedenstående love og bekendtgørelser kan findes på www.retsinfo.dk

Ref. nr.	Titel	Udgivet
BEK nr. 177 af 26/02/2014 Fødevareministeriet	Bekendtgørelse om sundhedsrådgivningsaftaler for kvægbesætninger. Mælkeprøver skal analyseres af dyrlæge eller et akkrediteret laboratorium, hvis behandling af yverbetændelse foretages med andre antibiotika end simple penicilliner.	26-02-2014
BEK nr. 109 Klima-, Energi- og Bygningsministeriet	Bekendtgørelse om en godkendelsesordning for virksomheder, der leverer rådgivning og projektstyring m.v. i forbindelse med energirenovering af boliger. Det certificerende organ skal være akkrediteret til at certificere virksomheders kvalitetsstyringssystemer efter denne bekendtgørelse.	31-01-2014
BEK nr. 1365 Fødevareministeriet	Bekendtgørelse om autorisation og registrering af fødevarer virksomheder m.v. Prøver, der udtages som led i den egenkontrol, som virksomheden udfører for at overholde fødevarerlovningen, skal analyseres på et laboratorium, som har et dokumenteret kvalitetssikringsystem i form af akkreditering, certificering eller et kvalitetssystem baseret på anerkendte principper for kvalitetssikring af laboratorier.	9-12-2013
LOV nr. 1346 Klima-, Energi- og Bygningsministeriet	Lov om ændring af lov om fremme af energibesparelser i bygninger. Klima-, energi- og bygningsministeren kan efter forhandling med erhvervs- og vækstministeren fastsætte regler om en godkendelsesordning for kontrolinstanser og om en akkrediteringsordning for certificerende organer, der kan godkende eller certificere kvalitetsstyringssystemer for virksomheder, der leverer rådgivning og projektstyring m.v. i forbindelse med energirenovering af bygninger.	03-12-2013

NYE AKKREDITERINGER/GODKENDELSER

2. oktober 2013 – 14. maj 2014

Akkreditering af certificeringsorganer		
Ingen i perioden		
Akkreditering af laboratorier til fysisk prøvning og kalibrering		
544	Lloyds Register Consulting–Energy A/S	Akkreditering til akustisk prøvning
551	Global Welding	Akkreditering til NDT prøvning og prøvning af bygge- og anlægsprodukter, konstruktionsmaterialer og anden prøvning
Akkreditering af laboratorier til miljøfødevarerprøvning		
528	Novosibirsk Interregional Veterinary Laboratory	Akkreditering til prøvning af fødevarer
547	Saint Petersburg City Veterinary Laboratory	Akkreditering til prøvning af fødevarer
549	Mediko Kemiske Laboratorium	Akkreditering til prøvning - miljøprøvning
Akkreditering af laboratorier inden for sundhedsområdet		
1019	Klinisk Mikrobiologisk Afdeling, Odense Universitetshospital	Akkreditering til medicinsk undersøgelse
1021	Klinisk Genetisk Afdeling, Aarhus Universitetshospital	Akkreditering til medicinsk undersøgelse
1022	Klinisk Biokemisk Afdeling, Sygehus Vendsyssel	Akkreditering til medicinsk undersøgelse

For yderligere oplysninger se DANAKs hjemmeside www.danak.dk

NYE ELLER REVIDEREDE DOKUMENTER FRA DANAK

Alle dokumenterne kan hentes på DANAKs hjemmeside: www.danak.dk

Ref. nr.	Titel	Udgivet	Status
AMC 14	Indførelse af nye krav til personalets kompetencer	Februar 2014	Ny
AMC 15	Markbesøg ved akkreditering til certificering og verifikation	Maj 2014	Ny
AML 11	Måleevneskema og rapportering foretaget af laboratorier bemyndiget til verifikation inden for legal metrologi	Februar 2014	Revideret
AML 18	Angivelse af akkrediteringsområde	November 2013	Revideret
AML 20	Accreditation of a Danish NMI (National Metrology Institute (MI))	November 2013	Ny
AML 21	Etablering af måleevne (CMC) på højt metrologisk niveau	November 2013	Ny
AML 22	Indsendelse af elektroniske ledelsessystemer	November 2013	Ny
AML 23	Henvielse til DANAK og akkreditering samt angivelse af sporbarhed	November 2013	Ny

NYE ELLER REVIDEREDE DOKUMENTER FRA EA

(European Co-operation for Accreditation)

Alle dokumenterne kan hentes på EA's hjemmeside: www.european-accreditation.org

Ref. nr.	Titel	Udgivet	Status
EA-INF/01	List of EA publications		Revideres løbende
EA-INF/02	Contact Persons of EA Full and Associate members, Contracts of Co-operation, Recognised Stakeholders and Observers		Revideres løbende
EA-INF/03	EA Multilateral and Bilateral Agreements and Signatory Lists		Revideres løbende
EA-INF/09	EA Guide on the Publication of Data on Accredited Verifiers	Januar 2014	Ny
EA-INF/10	EA Guide on the Content of the Accreditation Certificate for Verifiers	Januar 2014	Ny
EA-0/11	Specific Provisions for the Implementation of the Peer Evaluation of National Accreditation Bodies according to EN ISO 14065 and Commission Regulation (EU) No 600/2012	Marts 2014	
EA-1/06	The EA Multilateral Agreement, Criteria for Signing, Criteria and Procedures for Development	November 2013	Revideret
EA-1/17	EA Rules of Procedures		Revideres løbende
EA-1/20–S1 A+AB	EA Supplement 1 to EA-1/20, EA Procedure for the Control of Expenditures and Preparation of Budgets Terms and Conditions for financial compensation from the operating/action grant to an EA Member Accreditation Body	November 2013	Revideret
EA-4/02	Evaluation of the Uncertainty of Measurement in Calibration	December 2013	Revideret
EA-6/03M	EA Document for Recognition of Verifiers under the EU ETS Directive	November 2013	Revideret

NYE ELLER REVIDEREDE DOKUMENTER FRA IAF

(International Accreditation Forum, Inc.)

Alle dokumenterne kan hentes på IAF's hjemmeside: www.iaf.nu

Ref. nr.	Titel	Udgivet	Status
IAF ML 4	Policies and Procedures for a Multilateral Recognition Arrangement (MLA) on the level of Single Accreditation Bodies and on the Regional Groups	Februar 2014	Revideret
IAF ID6	Information on the Transition of ISO/IEC 17024:2003 to ISO/IEC 17024:2012	Januar 2014	Ny
IAF ID7	Informative Document for the Transition of Product Certification Bodies to ISO/IEC 17065:2012 from ISO/IEC Guide 65:1996	Februar 2014	Ny
IAF MD6	Application of ISO 14065:2013	Marts 2014	Revideret
IAF MD11	Application of ISO/IEC 17021 for Audits of Integrated Management Systems	December 2013	Revideret

NYE ELLER REVIDEREDE DOKUMENTER FRA ILAC

(International Laboratory Accreditation Cooperation)

Alle dokumenterne kan hentes på ILAC's hjemmeside: www.ilac.org

Ref. nr.	Titel	Udgivet	Status
ILAC-P4	ILAC Mutual Recognition Arrangement (Arrangement): Policy Statement	Oktober 2013	Revideret
ILAC-P5	ILAC Mutual Recognition Arrangement (Arrangement)	Oktober 2013	Revideret
ILAC-P14	ILAC Policy for Uncertainty in Calibration	Januar 2013	Revideret
ILAC/IAF A1	Multi-Lateral Mutual Recognition Arrangements (Arrangements): Requirements and Procedures for Evaluation of a Regional Group	Marts 2014	Revideret
ILAC/IAF A2	Multi-Lateral Mutual Recognition Arrangements (Arrangements): Requirements and Procedures for Evaluation of a Single Accreditation Body	Marts 2014	Revideret
IAF/ILAC A5	IAF/ILAC Multi-Lateral Mutual Recognition Arrangement (Arrangements): Application of ISO/IEC 17011:2004	November 2013	Revideret